

COMPETENȚELE ȘI ABILITĂȚILE NOI ALE BIBLIOTECARILOR

NEW COMPETENCIES AND SKILLS OF LIBRARIANS

Bianca GEORGIANA, ORCID: 0000-0002-7311-6974
Macari ADĂSCĂLIȚEI, ORCID: 0000-0002-7311-6974
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: [159.928:001.895]:023.5

e-mail: adascalitebianca@ymail.com

Secolul XXI reclamă o schimbare de atitudine din partea bibliotecarilor și o deschidere mai mare spre inovare din partea bibliotecilor. Bibliotecile trebuie să-și extindă colecțiile pe orice tip de suport, cu resurse online sau documente electronice și trebuie să furnizeze noi tipuri de servicii pentru a-și demonstra utilitatea. Revoluția digitală a schimbat modul în care erau percepute bibliotecile – din furnizori ai informației ele au devenit intermediari ai informației. Chiar dacă și-au pierdut „supremația” în infrastructura cunoașterii, lunga tradiție în domeniul organizării informației încă mai recomandă bibliotecile, internetul și World Wide Web-ul nereușind o sistematizare perfectă a informațiilor relevante pentru utilizator [1, p. 25].

Astfel, bibliotecarul trebuie să recunoască nevoia de informare, să diferențieze sursele de acces, să creeze strategii pentru căutare, să poată localiza, accesa, compara și evalua informațiile, să organizeze, să redacteze, să comunice, să sistematizeze și să gestioneze informațiile [4, p. 7]. Când bibliotecarul este depășit atât de contextul social, cât și de contextul tehnologic, când setul actualizat și dinamic de competențe lipsește din „arsenalul” bibliotecarului, biblioteca nu își mai validează scopurile fundamentale. Astfel de situații, cu care s-au confruntat biblioteci din întreaga lume, necesită un set de acțiuni plene și sistemice. De exemplu, în 2006 o bibliotecă universitară din Australia a resimțit nevoia unei astfel de schimbări.

În anul 2006, comunitatea academică a Universității din Melbourne a semnalat o scădere puternică a numărului de studenți utilizatori ai bibliotecii universitare. După un studiu complex, între anii 2006-2009, în cadrul bibliotecii, a fost implementat un model cuprinzător de schimbări, o mare parte fiind dintre el fiind adresate direct bibliotecarilor: oportunități de carieră structurată pentru întreg personalul bibliotecii; oportunități de specializare pentru formarea unui set clar definit de competențe și abilități specifice combinate cu un spectru larg de cunoștințe generale; formarea unor bibliotecari specializați capabili să ofere mai degrabă servicii personalizate pentru utilizatori și nu set limitat de servicii standardizate [5, p. 577].

De asemenea, majoritatea bibliotecarilor au urmat cursuri de instruire, în vederea dezvoltării noilor competențe necesare (HTML, XML, metadata etc.), fiind urmărită și sporirea autonomiei bibliotecarilor în lucrul cu programele multimedia. În urma unei

analize a feedback-ului primit de la bibliotecari care au urmat cursurile, pentru o parte dintre angajați a fost modificată fișa postului, iar unde a fost necesar a fost ajustată și organigrama bibliotecii [5, p. 573-574]. Schimbările s-au dovedit a fi utile, dar în contextul dinamic al bibliotecii 2.0, a fost introdus și un sistem suplimentar de raportări periodice întocmite de fiecare departament al bibliotecii, pentru o monitorizare mai îndeaproape a activității bibliotecii, în vederea evitării apariției unei noi falii între instituție și utilizatori. Pentru a înțelege și a adapta mai bine bibliotecile la nevoile societății contemporane, este important și modul în care bibliotecarii își înțeleg noul lor context profesional, adică biblioteca 2.0.

În anul 2013, în cadrul unui studiu privind percepția competențelor bibliotecarilor în era digitală (sau în contextul bibliotecii 2.0), o sută de bibliotecari din Finlanda au răspuns la întrebarea „Ce este un bibliotecar 2.0?”. Cinci cele mai des întâlnite răspunsuri s-au referit la: competență în folosirea internetului, capacitatea de muncă interactivă, muncă orientată către utilizator, deschiderea către nou și un spirit proactiv [6, p. 201].

Răspunsurile oferite de bibliotecari sunt congruente cu schimbarea culturală actuală determinată de era digitală, unde punctul focal al schimbării nu rezidă neapărat în dihotomia digital-analog, ci mai degrabă în noua ordine interactivă. Astfel, se întregeste imaginea bibliotecarului 2.0, drept cea a unui expert/specialist care se află într-un continuu proces de învățare. Pe o scară de la specialist la generalist, bibliotecarul 2.0 ni se înfățișează în chip paradoxal drept un „specialist nonspecialist”. Bibliotecarul 2.0 însumează competențe specifice în domeniul instrumentelor interactive, *social web*, este concentrat pe formă mai degrabă decât pe conținut. În același timp, el trebuie să găsească un echilibru dintre aceste competențe și nevoia de fi un comunicator generalist [6, p. 203-204]. În secolul XXI, bibliotecarul devine asemeni unui ghid într-o galerie care își completează colecțiile neîntrerupt.

Într-un alt studiu din 2014 realizat de Gunilla Widén Abo și Maria Kronqvist-Berg de la Åbo Akademi University, din Turku, Finlanda, sunt menționate noile competențe pe care ar trebui să le dezvolte bibliotecarii în secolul XXI.

Astfel, competențele *de digitalizare* se referă la competențe tehnice și capacitatea de a comunica cu personalul și sistemele IT, competențe juridice, contracte de licență și achiziții publice. Cele *de informare și de alfabetizare mediatică* sunt puse în slujba utilizatorilor, la fel ca și competența de a veni în întâmpinarea tuturor tipurilor de grupuri de utilizatori. Cele *de comunicare științifică* se referă la competența juridică, acorduri, procese de publicare, diferite practici de informare în cadrul diferitelor discipline, bibliometrie, practici de scriere, arhive digitale. Cele privind *cultura participativă* țin de domeniul tehnologiei digitale, alfabetizare informațională, competență socială, marketing și comunicare. Cele care țin *de supraveghere pedagogică* se referă la medii de învățare, platforme de învățare, lucrări de referință, competență juridică, competențe de comunicare, metode de învățare, competențe de colaborare. Cele *de marketing*: sunt legate de internet și social media ca instrumente de comunicare și marketing. Ultima categorie, competențele *academice* se referă la: managementul schimbării, leadership, învățare și dezvoltare, competențe relaționale [2].

Toate aceste competențe noi sunt strâns legate de cultura informației. În literatura de specialitate, sunt deja încetățeniți termenii *info-poor* (persoane care nu au acces la informație) și *info-rich* (persoane care au acces la informație) și se discută despre falia digitală datorată distanței dintre *info-poor* și *info-rich* [3, p.54]. De aceea, rolul bibliotecarilor din centrele universitare este de a asigura o exploatare corectă a informațiilor, asigurând accesul la bazele de date (având costuri extrem de mari acest lucru este mult mai facil datorită consorțiilor realizate de biblioteci), realizând o selecție și o diseminare a informației în rândul utilizatorilor, integrând astfel resursele informaționale specifice culturii digitale [3, p.55].

O bibliotecă care vrea să fie în prezent un sprijin veritabil pentru utilizatori, trebuie să implementeze programe de modernizare cu un accent puternic pus pe cursuri de formare și instruire pentru bibliotecari, nu doar în domeniul multimedia, dar pentru a dezvolta și celelalte competențe necesare bibliotecarilor în contextul bibliotecii 2.0.

Referințe:

1. VEGA (GRUIA), Luminița-Roxana. *Biblioteca deschisă. Servicii online de acces la informație și cunoaștere*: Teză de doctorat. București, 2019. [Accesat 28.08.2022] Disponibil: <https://rei.gov.ro/teze-doctorat>
2. WIDEN, G., KRONQVIST-BERG, M. *The Future Librarian: A Diverse and Complex Professional*. Proceedings of the IATUL Conferences. 2014 Paper 7. [Accesat 20.08.2022] <http://docs.lib.purdue.edu/iatul/2014/plenaries/7>
3. CORAVU, Robert. *Intermediarul difuz: biblioteca universitară între cultura tiparului și cultura digitală*. Constanța: Ex Ponto, 2012. 235 p.
4. DEDIU, Liviu-Iulian. *Managementul serviciilor pentru utilizatori în bibliotecile contemporane*: Rezumatul tezei de doctorat. București, 2009.
5. KEALEY, Karen. Do library staff have what it takes to be a librarian of the future?. In: *Library Management*. 2009, vol. 30, no. 8-9, pp. 572-582.
6. HUVILA, I. et al. What is Librarian 2.0 – New competencies or interactive relations? A library professional viewpoint. In: *Journal of Librarianship and Information Science*. 2013, vol.45(3), pp. 198-205.